

Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 11 juni 2024, nr. ZK-0000064018, houdende tijdelijke vrijstelling op grond van artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden ter bescherming van de onbedekte teelt van blauwe bes voor de beheersing van suzuki-fruitvlieg (Tijdelijke vrijstelling ter bescherming van de teelt van blauwe bes tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzukii*), 2024)

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

handelende in overeenstemming met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat;

Gelet op artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en artikel 53 van de Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europese parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen nr. 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309);

BESLUIT:

Artikel 1

Tijdelijke vrijstelling als bedoeld in artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en artikel 53 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 wordt verleend het gebruik van Exirel ter bescherming van de onbedekte teelt van blauwe bes tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzukii*).

Artikel 2

Aan de vrijstelling bedoeld in artikel 1 zijn de in de bijlage bij dit besluit opgenomen voorschriften en beperkingen verbonden.

Artikel 3

Dit besluit treedt in werking op 1 juli 2024 en vervalt op 28 september 2024.

Artikel 4

Dit besluit wordt aangehaald als: Tijdelijke vrijstelling ter bescherming van de onbedekte teelt van blauwe bes tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzukii*), 2024.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
P. Adema

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na dagtekening van dit besluit digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via 'mijn.rvo.nl'. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Bij een digitaal bezwaarschrift stuurt u een kopie van dit besluit mee als pdf-bestand of u stuurt een kopie per post na.

Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE Zwolle. Bij een schriftelijk bezwaar stuurt u een kopie van dit besluit mee met uw bezwaarschrift.

Op mijn.rvo.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen over uw bezwaarschrift, kijk dan op de website: mijn.rvo.nl. of bel: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

BIJLAGE: WETTELIJK GEBRUIKSVOORSCHRIFT EXIREL (CYANTRANILIPROLE 100 G/L)

Wettelijk Gebruiksvoorschrift

Het middel is uitsluitend toegelaten als insectenbestrijdingsmiddel voor het professionele gebruik door middel van een gewasbehandeling in de volgende toepassingsgebieden (volgens Definitielijst toepassingsgebieden versie 2.1, Ctgb juni 2019) onder de hierna vermelde toepassingsvoorwaarden

Toepassingsgebied	Te bestrijden organisme	Dosering (middel) per toepassing	Maximale dosering (middel) per toepassing	Maximaal aantal toepassingen per 12 maanden ^{2,3}	Veiligheidstermijn in dagen
blauwe bes (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg ¹	0,07% (70 ml/100 L water)	0,7 l/ha	1 per 2 jaar	3

¹ *Drosophila suzukii*² Om het grondwater te beschermen mag dit middel in de teelt van blauwe bes op zijn vroegst in het 2^e kalenderjaar na de laatste toepassing op hetzelfde perceel worden toegepast, waarbij in de tussenliggende periode geen andere middelen op basis van cyantraniliprole mogen worden toegepast

³ Om het grondwater te beschermen mag dit middel niet worden gebruikt in grondwaterbeschermingsgebieden

Toepassingsvoorwaarden

Artikel 1: koop

- De koop van dit middel is verboden tenzij de koper bij de koop een melding doet bij een distributeur die is geregistreerd bij Stichting Certificatie Distributie in Gewasbeschermingsmiddelen, Stichting CDG.
- De koper toont bij de melding aan:
 - De hoeveelheid areaal van de betreffende teelt(en) waarvoor deze melding doet op basis van de meest actuele gegevens van de jaarlijkse Landbouwtelling en Gecombineerde opgave^{1,2}.
 - Dat er gedurende één kalenderjaar voorafgaand aan het jaar waarin de toepassing gewenst is geen middelen op basis van cyantraniliprole zijn toegepast op het betreffende perceel door middel van een ondertekende eigenverklaring.
 - Dat deze kan voldoen aan de in dit Wettelijk Gebruiksvoorschrift (WG) gestelde eisen ten aanzien van driftreductie:
 - Met welke driftreducerende techniek, zoals gespecificeerd in de DRT lijst³, koper zelf zal voldoen aan de vereiste driftreductie (99% danwel 97,5%).
 - De koper overlegt daartoe een SKL⁴ keuringsrapport niet ouder dan 3 jaar, waarbij de koper aangeeft of zoals de DRT-lijst voor de vereiste driftreductie voorschrijft aanvullend gebruik wordt gemaakt van 'Suzuki-fruitvlieggaas'.
 - In afwijking van het genoemde onder lid 2 sub c ii. wordt voor spuitapparatuur niet ouder dan 3 jaar een aanschafbewijs overlegd waaruit blijkt dat het spuittoestel voldoet aan de in dit WG gestelde eisen ten aanzien van driftreductie.
 - In afwijking van het genoemde onder lid 2 sub c i. geeft de koper in het geval dat hij de bespuiting door een loonwerker laat uitvoeren aan welke loonwerker er zal voldoen aan de vereiste driftreductie.
 - Indien de teler gebruik maakt van een techniek uit de klasse DRT97,5 wordt een ondertekende eigenverklaring getoond waarin verklaard wordt dat de te behandelen percelen beschikken over een teeltvrije zone van tenminste 450cm.

Artikel 2: gebruik of voorhanden hebben

Het is verboden om dit middel voorhanden te hebben of te gebruiken zonder aan de eisen te voldoen genoemd onder artikel 1.

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/gecombineerde-opgave>

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2024-5331.html>

³ Vaststellen driftreductie spuittechnieken | Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)

⁴ Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek

Artikel 3: verkoop

Het is verboden dit middel te verkopen aan een koper die niet aantoont dat hij voldoet aan de eisen genoemd onder artikel 1. Verkoop vindt plaats volgens het regime van gecontroleerde distributie van de Stichting CDG.

Artikel 4: toepassen

Draag beschermende handschoenen bij het mengen en laden van het middel.

Bij op- en zijwaartse veldbespuitingen in de teelt van blauwe bes uitsluitend gebruik maken van machinaal voortbewogen apparatuur.

Draag handschoenen bij werkzaamheden aan behandeld gewas in de teelt van blauwe bes.

Om het grondwater te beschermen mag dit middel in de teelt van blauwe bes op zijn vroegst in het 2e kalenderjaar na de laatste toepassing op hetzelfde perceel worden toegepast, waarbij in de tussenliggende periode geen andere middelen op basis van cyantraniliprole mogen worden toegepast.

Om het grondwater te beschermen mag dit middel niet worden gebruikt in grondwaterbeschermingsgebieden.

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van:

- een techniek uit tenminste de klasse DRT97,5 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 centimeter gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij/struikrij of de laatste boom of struik in de rij tot aan de perceelgrens/de insteek van de sloot, of
- een techniek uit tenminste de klasse DRT99 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 300 centimeter gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij/struikrij of de laatste boom of struik in de rij tot aan de perceelgrens/de insteek van de sloot.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Let op: dit middel kan schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden. Raadpleeg deskundigen (uw leverancier van natuurlijke vijanden, de producent van dit middel, uw adviseur) over het gebruik van dit middel in combinatie met het gebruik van natuurlijke vijanden.

Resistentiemanagement

Dit middel bevat de werkzame stof cyantraniliprole. Cyantraniliprole behoort tot de diamides. De IRAC code is 28. Bij dit product bestaat er kans op resistentieontwikkeling. In het kader van resistentiemanagement dient u de adviezen die gegeven worden in de voorlichtingsboodschappen, op te volgen.

TOELICHTING

1 Algemeen

Artikel 53 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europese parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen nr. 79/117/EEG en nr. 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309) (hierna: Verordening (EG) nr. 1107/2009) en artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb) maken het mogelijk in bijzondere omstandigheden tijdelijke vrijstelling te verlenen van het verbod om een niet toegelaten gewasbeschermingsmiddel binnen Nederland te brengen, op de markt te brengen, voorhanden te hebben of te gebruiken.

Tijdelijke vrijstelling kan worden verleend als een maatregel nodig blijkt voor een gecontroleerd en beperkt gebruik ter beheersing van een noodsituatie die op geen enkele andere redelijke manier te bestrijden is.

2 Adviezen

2.1 Landbouwkundig advies

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft een landbouwkundig advies opgesteld bestaande uit (a) een onderbouwing van de noodsituatie op het gebied van gewasbescherming en (b) een advies over de naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de door het Ctgb voorgeschreven risico reducerende maatregelen / restrictiezinnen.

2.1.1 Noodsituatie op het gebied van gewasbescherming

Gevaar

Suzuki-fruitvlieg komt verspreid over het hele land voor. De larven zitten tijdens de oogst in de vruchten, waardoor de houdbaarheid sterk afneemt. Bij een geringe aantasting van blauwe bes is de economische schade groot vanwege een nultolerantie bij de afnemers, wat inhoudt dat de hele partij onverkoopbaar is als enkele aangetaste vruchten in een partij aangetroffen worden.

De aantasting van blauwe bes door suzuki-fruitvlieg geeft met name in de late oogst vruchttuitval tijdens of na de oogst. Zonder het vrij te stellen middel loopt de schade door suzuki-fruitvlieg aan het einde van het seizoen in latere rassen zodanig op, dat partijen onverkoopbaar worden.

Alternatieven

Maatregelen

Hygiënische maatregelen dragen bij aan de beheersing van suzuki-fruitvlieg, maar zijn niet afdoende. Alle rijpe en overrijpe vruchten verwijderen, waardoor deze geen besmettingsbron zijn, is niet uitvoerbaar. Het is in de praktijk niet te voorkomen dat tijdens de oogst een deel van de bessen op de grond valt. Het verwijderen van deze bessen is niet uitvoerbaar. Een open gewas, een kort gemaaid ondergrond en schone zwartstroken zorgen ervoor dat de suzuki-fruitvlieg zich minder makkelijk kan vestigen. Ook het verwijderen van waardplanten zoals braam in de directe omgeving in o.a. singels, verminderen de mogelijkheden voor verdere opbouw van de populatie.

Het moment van aantasting kan door innetten worden uitgesteld, waardoor de aantasting uiteindelijk lager uitkomt. Innetten van blauwe bessen is niet rendabel. Innetten is niet overal toegestaan als gevolg van ruimtelijke ordeningsregelingen.

Volgens de aanvrager is er in de teelt van blauwe bes geen meerwaarde van monitoring en waarschuwings- en adviessystemen, omdat suzuki-fruitvlieg algemeen voorkomt, zich zeer goed kan verplaatsen en altijd verschijnt als de vruchten gaan rijpen.

Er loopt onderzoek naar de mogelijkheid om sluipwespen in te zetten voor de beheersing van suzuki-fruitvlieg. Deze maatregel is nog in ontwikkeling.

Toegelaten gewasbeschermingsmiddelen en goedgekeurde basisstoffen

In de onbedekte teelt van blauwe bes zijn verschillende insecticiden toegelaten.

Deze middelen hebben geen tot onvoldoende werking tegen suzuki-fruitvlieg of er gelden beperkingen waardoor deze middelen niet voldoen, of niet beschikbaar zijn om suzuki-fruitvlieg te beheersen.

Met de toepassing van deze maatregelen en middelen kan de suzuki-fruitvlieg niet afdoende bestreden worden.

Bijzondere omstandigheden

Het dossier voor de reguliere toelating is in 2015 ingediend. De zonale rapporteur heeft de evaluatie inmiddels afgerond. Het Ctgb beoordeelt momenteel een aanvraag voor een wederzijdse erkenning. De verwachting is dat besluitvorming niet tijdig is afgerond, waardoor Exirel niet beschikbaar is voor het teeltseizoen van 2024.

NB: Sinds 1 juli 2017 geldt voor nieuwe vrijstellingsaanvragen dat er binnen drie jaar perspectief moet zijn op een oplossing. Voor vrijstellingsaanvragen die voor deze datum zijn ingediend, geldt deze termijn vooralsnog niet. De NVWA constateert dat sinds 2015 het verkrijgen van een reguliere toelating in Nederland van een middel op basis van cyantraniliprole zicht gaf op concreet perspectief, maar dat er geen sprake meer is van een kortstondige overbrugging naar een reguliere oplossing. Vanuit het belang van de transitie naar een weerbaar teeltsysteem, zoals beschreven in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030, is het gewenst dat de aanvrager op korte termijn inzet op alternatieven.

De aanvrager heeft aangegeven dat in Europa onderzoek plaats vindt naar sluipwespen voor toepassing in afgeschermdes ruimten. Ook wordt de toepassing van steriele mannetjes van de suzuki-fruitvlieg onderzocht. Daarnaast vindt onderzoek plaats naar een alternatieve toedieningsmethode van insecticiden.

Conclusie

- Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van blauwe bes in Nederland wordt bedreigd door onvoldoende mogelijkheden tot beheersing van suzuki-fruitvlieg;
- Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van blauwe bes is met het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet mogelijk;
- Er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van cyantraniliprole in de onbedekte teelt van blauwe bes.

De tijdelijke vrijstelling van Exirel voor het beheersen van suzuki-fruitvlieg in de onbedekte teelt van blauwe bes voldoet aan de criteria voor een noodsituatie op het gebied van gewasbescherming.

2.1.2 Naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de toepassingsvoorwaarden

De NVWA heeft een inschatting gemaakt van de mate waarin de voorgeschreven risico reducerende maatregelen nageleefd zullen worden. De NVWA heeft dit gedaan op basis van informatie van de aanvrager, een inschatting van andere overwegingen van de teler om zich wel of niet aan de gebruiksvoorschriften te houden, en eerdere inspectieresultaten.

De verwachte naleving door de teler is laag.

De NVWA heeft op basis van de mogelijkheden op toetsing van de naleving door bedrijfscontrole, toepassingscontrole (heterdaad) en monsternamen een inschatting gemaakt van de handhaafbaarheid van de toepassingsvoorwaarden.

De mogelijkheid voor het uitoefenen van toezicht (handhaafbaarheid) is matig.

Conclusie op basis van de resultante van de verwachte naleving (naleefbaarheid) en de mogelijkheid om toezicht uit te oefenen (handhaafbaarheid): slecht.

Advies

Op basis van de beoordeling van de noodsituatie op het gebied van gewasbescherming en de beoordeling van de naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de voorgeschreven risico reducerende maatregelen/restricties adviseert de NVWA dringend een vrijstelling van het gewasbeschermingsmiddel Exirel in de teelt van blauwe bes niet te verlenen.

2.3 Risicobeoordeling

Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) heeft een advies

opgesteld waarin de vraag wordt beantwoord of er sprake is van aanvaardbare risico's.

Humane toxiciteit

Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

Draag beschermende handschoenen bij het mengen en laden van het middel.

Bij op- en zijwaartse veldbespuitingen in de teelt van blauwe bes uitsluitend gebruik maken van machinaal voortbewogen apparatuur.

Draag handschoenen bij werkzaamheden aan behandeld gewas in de teelt van blauwe bes.

Volksgezondheid

Voldoet aan de eisen.

Gedrag in het milieu

Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

Om het grondwater te beschermen mag dit middel in de teelt blauwe bes op zijn vroegst in het 2e kalenderjaar na de laatste toepassing op hetzelfde perceel worden toegepast, waarbij in de tussenliggende periode geen andere middelen op basis van cyantraniliprole mogen worden toegepast

Om het grondwater te beschermen mag dit middel niet worden gebruikt in grondwaterbeschermingsgebieden.

Ecotoxiciteit

Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing van het middel in de teelt van blauwe bes uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van:

- een techniek uit tenminste de klasse DRT97,5 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 centimeter gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij/struikrij of de laatste boom of struik in de rij tot aan de perceelgrens of insteek van de sloot, of
- een techniek uit tenminste de klasse DRT99.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Let op: dit middel kan schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden. Raadpleeg deskundigen (uw leverancier van natuurlijke vijanden, de producent van dit middel, uw adviseur) over het gebruik van dit middel in combinatie met het gebruik van natuurlijke vijanden.

Conclusie

Het College constateert dat er na het nemen van risicoreducerende maatregelen / het inachtnemen van restrictiezinnen geen risico verbonden is aan de vrijstelling.

Advies

Gezien het risico adviseert het College een vrijstelling ex artikel 38 Wgb van het gewasbeschermingsmiddel Exirel in de teelt van blauwe bes te verlenen onder vermelding van bovenvermelde risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen.

3 Overwegingen

Ik constateer dat de vrijstelling al vele jaren eerder is verleend, waardoor in feite niet kan worden gesproken over een onvoorziene noodsituatie. Ik constateer dat de gebruiksvoorschriften die worden gesteld in het verleden door (een aantal van) de blauwe bessentelers niet goed zijn nageleefd. Ik constateer echter ook dat er op dit moment geen alternatieven zijn voor de bestrijding van de suzuki-fruitvlieg in blauwe bes. En dat er een aanvraag voor Exirel voor wederzijdse erkenning is gedaan, die nog wordt beoordeeld.

Alles overwegende, en in het bijzonder de laatste inzichten van de cijfers van de NVWA inspecties uit 2023, die een serieuze afname van het aantal geconstateerde afwijkingen laten zien, heb ik besloten om op grond van artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen nog éénmaal een tijdelijke vrijstelling te verlenen voor het gebruik van het gewasbeschermingsmiddel Exirel voor het bestrijden van de suzuki-fruitvlieg in de teelt van blauwe bes.

Ik vind naleving van de gebruiksvoorschriften van gewasbeschermingsmiddelen door de gehele agrarische sector essentieel. Gezien de inspectieresultaten van de NVWA van de afgelopen jaren op het gebied van de naleving van de vrijstellingsvoorwaarden, verwacht ik een aantoonbare additionele inzet van de NFO en de blauwe bessentelers om de afspraken na te komen. Anders is veilig gebruik niet meer gegarandeerd en ontstaan er risico's voor het milieu.

Tevens verwacht ik van de sector een proactieve en tijdige inzet op communicatie naar haar leden en de agrarische adviseurs om het belang van juiste naleving van de voorschriften extra te benadrukken. Om ordentelijk gebruik en correcte naleving optimaal te stimuleren, stel ik het verplicht dat de levering van dit middel plaatsvindt via gecontroleerde distributie.

Het vervolg voor het gebruik van Exirel in de blauwe bessen teelt kan niet anders zijn dan een reguliere toelating, immers: dit is de laatste vrijstelling die ik als Minister van LNV zal verlenen. De sector is meermaals gewezen op het feit dat alle mogelijkheden moeten worden benut om middelen regulier toegelaten te krijgen.

In het Wettelijk Gebruiksvoorschrift (zie bijlage bij dit besluit) zijn de risico reducerende maatregelen overgenomen die door het Ctgb zijn voorgesteld.

Vrijstelling voor de toepassing van Exirel in de onbedekte teelt van blauwe bes werd eerder verleend:

- 1 juni 2016, Staatscourant 10 juni 2016 nr. 29883;
- 30 juni 2017 Staatscourant 4 juli 2017 nr. 38363;
- 15 mei 2018 Staatscourant 24 mei 2018 nr. 28358;
- 27 april 2019 Staatscourant 7 mei 2019 nr. 25246;
- 7 mei 2020 Staatscourant 13 mei 2020 nr. 26089;
- 26 april 2021 Staatscourant 4 mei 2021, nr. 22297;
- 3 juni 2022, Staatscourant 7 juni 2022, nr. 15365;
- 8 juni 2023, Staatscourant 9 juni 2023, nr. 16659-n1.

4 Besluit

In afwijking van het advies van de NVWA en het advies van het Ctgb overnemend, heb ik in overeenstemming met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, besloten om op grond van artikel 38 van de Wgb tijdelijke vrijstelling te verlenen voor het gebruik van het gewasbeschermingsmiddel Exirel ter bescherming van de onbedekte teelt van blauwe bes tegen suzuki-fruitvlieg.

Dit besluit treedt in werking op 1 juli 2024 en vervalt op 28 september 2024.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
P. Adema